

1. Vooraf

Missie Nederlandse Publieke Omroep (NPO)

Ook in 2013 is door de NPO gewerkt aan het verrijken en verbinden van de Nederlandse samenleving met programma's die informeren, inspireren en amuseren.

Het in rap tempo veranderende medialandschap stelt, samen met de bezuinigingen, nieuwe uitdagingen en eisen aan de NPO. De NPO staat voor de opgave om de komende jaren het hoofd te bieden aan groeiende concurrentie en andere turbulente marktontwikkelingen. Ondertussen moet het Nederlandse publiek worden voorzien van het allerbeste aanbod op radio, televisie en andere mediaplatforms. Om de missie van de NPO te blijven waarmaken zijn scherpe keuzes en meer focus noodzakelijk. Vanuit dat perspectief heeft de NPO in 2013 zijn visie en ambities aangescherpt en herijkt. Zo zal in aanvulling op de programmatische speerpunten de komende jaren vol worden ingezet op herkenbaarheid en vindbaarheid.

Financiële Terugblik in beleids- en verantwoordingscyclus van de NPO

Jaarlijks vraagt de stichting NPO (NPO-organisatie), als overkoepelend bestuursorgaan, budget aan bij het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (OCW). Deze aanvraag is onderdeel van de Meerjarenbegroting. Hierin worden de ambities en bijbehorende activiteiten en kosten voor een begrotingsjaar toegelicht. Deze ambities en plannen vloeien voort uit de (prestatie)afspraken die met het ministerie van OCW zijn gemaakt en zijn vastgelegd in het zogenoemde 'concessiebeleidsplan'. In aanvulling op het OCW-budget worden ook opbrengsten verkregen uit neven- en verenigingsactiviteiten. Na aftrek van de kosten voor deze activiteiten worden positieve resultaten door de omroepen eveneens aangewend voor de programmering. In het financieel jaarverslag 2013 van de NPO-organisatie wordt dieper ingegaan op de opbouw van het budget van de NPO en de wijze waarop verstrekkingen vanuit de NPO-organisatie naar de verschillende omroepen plaatsvindt.

Waar in de begroting een zo goed mogelijke inschatting van de opbrengsten en kosten wordt gemaakt, wordt jaarlijks in de Financiële Terugblik ook verslag gedaan van de gerealiseerde opbrengsten en kosten. In deze Financiële Terugblik worden de cijfers uit de individuele jaarrekeningen van de landelijke publieke omroepen en het overkoepelend bestuursorgaan stichting NPO over 2013 pro forma samengevoegd. Deze jaarrekeningen zijn opgesteld conform het 'Handboek Financiële Verantwoording landelijke publieke media-instellingen, Wereldomroep en Ster 2011' (hierna: Handboek Financiële Verantwoording) en na controle door een externe accountant voorzien van een goedkeurende controleverklaring.

Een verslag over het behalen van inhoudelijke ambities, doelstellingen en daaruit voortvloeiende activiteiten, voortkomend uit het concessiebeleidsplan, verschijnt jaarlijks in de separaat opgestelde 'Terugblik'.

Structuur NPO

De NPO bestaat uit meerdere zelfstandige organisaties. In aanvulling op de NPO-organisatie, als overkoepelend bestuursorgaan, zijn ultimo 2013 in totaal 22 verschillende omroepen actief. Deze organisaties zijn onder te verdelen in de volgende groepen:

- omroepverenigingen, 11 in totaal: AVRO, BNN, EO, KRO, MAX, NCRV, TROS, VARA, VPRO, PowNed en WNL;
- omroepen met een kerkelijke of geestelijke grondslag (de zogenoemde 2.42 omroepen), 7 in totaal: VKZ (bestaande uit IKON en ZvK), RKK, Humanistische omroep (HUMAN), Omroep Hindoe Media (OHM), Boeddhistische Omroep (BOS), de Joodse Omroep (JO) en Stichting Zendtijd Moslims (SZM);
- taak- en educatieve omroepen, 4 in totaal: NOS, NPS, Teleac en RVU (tezamen Educom).

Op 1 januari 2011 zijn de omroepen NPS, Teleac en RVU formeel gefuseerd tot NTR. In overleg met de toezichthouder, het Commissariaat voor de Media, heeft de NTR voor 2013 een jaarrekening opgesteld waarin de cijfers van deze omroepen zijn geconsolideerd. Aangezien de NTR, als opvolger van de NPS, Teleac en RVU, in de Mediawet pas vanaf 2014 is opgenomen, zijn aanvullend vereenvoudigde financiële verantwoordingen voor de NPS en Educom (Teleac en RVU) opgesteld. In deze Financiële Terugblik wordt uitgegaan van de cijfers zoals opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening van de NTR.

Financiële Terugblik 2013

In deze terugblik wordt de begrotingssystematiek en de financiële verslaglegging van de NPO kort toegelicht. De pro forma financiële informatie bevat de samengevoegde kerncijfers 2013 alsmede een toelichting hierop. Een volledige versie van het pro forma exploitatieoverzicht 2013 is terug te vinden in de bijlage.

Op het moment van oplevering van deze Financiële Terugblik is gebleken dat de externe accountant van OHM een verklaring van oordeelonthouding heeft afgegeven bij de jaarrekening over 2013. De reden voor deze oordeelonthouding is gelegen in het feit dat het niet mogelijk is gebleken op economisch verantwoorde wijze de vereiste controle informatie en zekerheid te krijgen over de getrouwheid en financiële rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde kosten. Omdat geen zekerheid over de getrouwheid van de cijfers van OHM over 2013 is verkregen door de externe accountant van de betreffende omroep, is ervoor gekozen om deze buiten beschouwing te laten bij de samenvoeging. Gezien het feit dat de cijfers van OHM voor de Financiële Terugblik in het perspectief van de NPO geen materiële bedragen betreft en dat dit geen geconsolideerde, maar een samengevoegd overzicht betreft, heeft deze situatie geen directe consequenties voor de hierna volgende pro forma financiële informatie.

Leeswijzer Financiële Terugblik

NPO (Nederlandse Publieke Omroep): Het geheel van bestuur en omroepen van de landelijke publieke omroep; omroep verenigingen én NPO-organisatie. Hier worden nadrukkelijk niet de lokale en regionale omroepen bedoeld.

Omroepen: Alle landelijke publieke omroepen; de omroepverenigingen en de zogenaamde 2.42-omroepen (exclusief OHM). Wanneer er respectievelijk lokale, regionale of commerciële omroepen bedoeld worden zal dat expliciet vermeld worden. In bepaalde gevallen ook zendgemachtigden genoemd.

NPO-organisatie: Het bestuursorgaan van de NPO; de Stichting Nederlandse Publieke Omroep; Stichting NPO.

Handboek Financiële Verantwoording: Regeling financiële verantwoording landelijke publieke media-instellingen, Wereldomroep en STER. In dit document, een regeling van de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap op grond van artikel 2.172 lid 3 van de Mediawet 2008, worden nadere regels gesteld ten aanzien van de financiële verantwoording van de omroepen en NPO-organisatie.

2. Kaderstelling bij financieel verslag

Handboek Financiële Verantwoording

De jaarlijkse planning & control cyclus van omroepen en de NPO-organisatie eindigt met het afleggen van financiële verantwoording middels de jaarrekening. In het Handboek Financiële Verantwoording worden nadere regels gesteld over de inhoud en inrichting van de jaarrekening.

Bij toepassing van het Handboek Financiële Verantwoording als raamwerk, zijn (waarderings)keuzes mogelijk die verschillend kunnen worden geïnterpreteerd en/of toegepast. Het gaat hierbij met name om de waardering en afschrijvingsmethodiek van bedrijfsgebouwen. De pro forma financiële informatie waarin de kerncijfers van 2013 zijn samengevoegd, met een toelichting hierop, mogen daarom niet geïnterpreteerd worden als een set van cijfers die opgesteld zijn op dezelfde grondslag.

In dat kader wordt er op gewezen dat in de jaarrekening 2012 van de NPO-organisatie een bijzondere waardevermindering is opgenomen. Het Commissariaat voor de Media (Commissariaat) heeft verzocht tot een herziening van de beginbalans van de jaarrekening 2013 met betrekking tot deze bijzondere waardevermindering. Dat betekent dat de waardevermindering van het pand in 2012 is herzien en dat de bijbehorende afschrijvingslasten alsnog drukken op de exploitatie 2013. Ook is de afdracht aan de AMR in de balans opgenomen als schuld aan het Commissariaat, ultimo 2012 hierdoor gewijzigd. Bij een aantal omroepen (HUMAN, KRO, NCRV, en NOS), is in de jaarrekening 2013 een bijzondere waardevermindering verwerkt. Bij de VPRO is sprake van een annuïtaire afschrijving van een bedrijfsgebouw. Ondanks voorgenoemd verzoek van het Commissariaat om de beginbalans van de jaarrekening 2013 van de NPO-organisatie te herzien, is er geen herziening verwerkt van de in 2013 door een aantal omroepen verwerkte bijzondere waardeverminderingen in deze Financiële Terugblik 2013, omdat, overeenkomstig de Mediawet 2008 (hoofdstuk 7) het toezicht en handhaving op de financiële verantwoording van de onderdelen van de NPO bij het Commissariaat ligt. Deze Financiële Terugblik is een pro forma samenvoeging van de cijfers uit de individuele jaarrekeningen van de landelijke publieke omroepen en het overkoepelend bestuursorgaan stichting NPO en mag niet gezien worden als een financiële verantwoording op basis van algemeen aanvaarde grondslagen.

Desalniettemin is de aanleiding van de discussie over duurzame waardeverminderingen gelegen in enerzijds sterk dalende inkomsten (aandeel bezuinigingen van Rutte-I van in totaal 128 miljoen euro, met daarbovenop nog de voornemens van Rutte-II om 100 miljoen extra te bezuinigen – bij elkaar meer dan 30% budgetkorting) en anderzijds een sterk gedaalde waarde voor de gebruiker (sterk geslonken personeelsbestand, met 50% leegstand in het pand, terwijl de verhuurmarkt weinig tot geen mogelijkheden biedt om de vrijgekomen ruimte te verhuren en daarmee de kosten enigszins te dekken). Vaak zijn panden sterk verouderd, waardoor de verhuurmogelijkheden beperkt zijn. Deze ontwikkelingen kunnen aanleiding geven tot een mogelijke bijzondere waardevermindering van bedrijfspanden. Naar aanleiding van de beoordeling van bovenstaande, heeft de NPO-organisatie in 2012 een incidentele bijzondere waardevermindering geboekt op het pand van de NPO-organisatie. Verschillende omroepen zien zich geconfronteerd met een

vergelijkbare situatie voor wat betreft de bedrijfsgebouwen: sterke dalende inkomsten in combinatie met een sterk dalende waarde voor de gebruiker. Bovendien is sprake van verhuizingen en leegstand als gevolg van fusies tussen omroepen.

Het Commissariaat heeft bij de toetsing van de jaarrekening 2012 van de NPO-organisatie aangegeven dat het Handboek Financiële Verantwoording op dit moment alleen ruimte geeft voor een waardering op basis van historische kosten onder aftrek van afschrijvingen. Het Commissariaat verwijst naar de notie dat indien het Handboek Financiële Verantwoording afwijkt van BW2 Titel 9 en de RJ, eerstgenoemde prevaleert.

Het Commissariaat geeft aan dat de stappen die door de NPO-organisatie zijn gezet om tot bijzondere waardevermindering van de materiële vaste activa te komen niet getuigen van onzorgvuldig handelen, maar geeft daarbij aan dat de waardevermindering niet toegestaan op grond van de voorschriften van het Handboek Financiële Verantwoording. Hierom heeft de NPO-organisatie de bijzondere waardevermindering herzien in de vergelijkende cijfers in de 2013 jaarrekening.

Reserve voor Media Aanbod en Algemene Media Reserve

Het Handboek Financiële Verantwoording bepaalt dat een positief exploitatiesaldo aan de zogenoemde Reserve voor media-aanbod (RMA) wordt toegevoegd. Deze RMA-middelen dienen in daarop volgende jaren gebruikt te worden voor de programmering (Televisie, Radio en Overig media-aanbod). Een deel van deze gelden wordt gereserveerd voor de financiering van rechten van zogenoemde superevenementen, zoals de Olympische Spelen. Dit gaat om omvangrijke bedragen die voorafgaand aan het evenement en de bijbehorende uitzendingen in delen worden voldaan.

Het totaal van de RMA van de omroepen plus de reserves van de NPO-organisatie in een kalenderjaar mag volgens de Mediawet niet meer dan 10% van de totale uitgaven bedragen. Hierbij gaat het om de uitgaven van de gehele NPO, met uitzondering van de uitgaven aan verenigingsactiviteiten. Bij een overschrijding van deze norm moet het surplus worden overgedragen aan het Commissariaat als toezichthouder. Het surplus wordt aldaar toegevoegd aan de Algemene Media Reserve (AMR). Het financieel jaarverslag van de NPO-organisatie 2013 bevat een nadere toelichting en berekening van het surplus.

3. Financiële Informatie 2013 (Pro Forma)

Onderstaande pro forma financiële overzichten zijn opgesteld door samenvoeging van de cijfers uit de gecontroleerde jaarrekeningen van de omroepen en NPO-organisatie. Omdat geen sprake is van een bestuurlijke, organisatorische, noch fiscale, eenheid betreft het geen geconsolideerde financiële verantwoording. De Financiële Terugblik mag dan ook niet worden gezien als een financiële verantwoording. Hierbij is vastgesteld dat verstrekkingen die bij de NPO-organisatie als kosten (toekenningen) zijn opgenomen, bij de omroepen als baten media-aanbod verantwoord zijn.

Kerncijfers exploitatie (Pro Forma)

Op basis van de samenvoeging van de jaarrekeningen van de omroepen en NPO-organisatie, bedroeg het totale pro forma exploitatieresultaat over 2013 ná afdracht van het surplus aan reserves aan de Algemene Media Reserve 7,8 miljoen euro negatief. Het pro forma resultaat uit gewone bedrijfsvoering bedroeg 4,0 miljoen positief.

x€ 1.000,-	Totaal 2013
Baten Media-aanbod	779.895
Overige opbrengsten	189.016
Som der bedrijfsopbrengsten	968.911
Som der bedrijfslasten	974.390
Bedrijfsresultaat	-5.479
Som der financiële baten en lasten	9.486
Saldo uit gewone bedrijfsuitoefening	4.007
Over te dragen reserve voor media-aanbod	-11.769
EXPLOITATIERESULTAAT na overdracht	-7.762

Uit de samengevoegde exploitatierekening van de NPO blijkt dat het positieve resultaat uit gewone bedrijfsvoering met name voortkomt uit een incidenteel verkoopresultaat gerealiseerd op beleggingen, afkomstig van de KRO en NCRV (totale opbrengst 12,6 miljoen euro). Hier tegenover staan hogere rentelasten bij de NOS, als gevolg van een eenmalige afkoop ad 3,5 miljoen euro waarmee het toekomstige hypotheekrentepercentage omlaag is gebracht. Ook is sprake van een daling van de overige opbrengsten, met name als gevolg van lager uitgevallen sponsorbijdragen (onderdeel van de programmagebonden eigen bijdragen) en een daling in de opbrengsten uit programmabladen.

Het totale exploitatieresultaat is de optelsom van de resultaten van de verschillende partijen binnen de NPO. Het positieve resultaat uit gewone bedrijfsvoering is vooral afkomstig van de NPO-organisatie, TROS, BNN en NTR. Dit resultaat komt onder andere voort uit gerealiseerde kostenbesparingen. Bij BNN is bovendien sprake van hogere opbrengsten uit (overige) nevenactiviteiten. Daartegenover staat een negatief resultaat uit gewone bedrijfsvoering van met

name de AVRO en VARA. Hieraan liggen verschillende oorzaken ten grondslag, waaronder incidentele kosten ter voorbereiding op een fusie, die begin 2014 heeft plaatsgevonden.

De totale bedrijfslasten over 2013 zijn vergelijkbaar met voorgaand jaar. Dit wordt veroorzaakt door enerzijds hogere reorganisatiekosten en anderzijds lager uitgevallen directe productiekosten. De afgelopen jaren zijn kostenbesparingen gerealiseerd. Deze zijn het gevolg van de bezuinigingsplannen die de afgelopen jaren zijn ontwikkeld en geïmplementeerd, om de budgetkortingen op te kunnen vangen.

Het totaal aan over te dragen RMA ultimo 2013 bedraagt 11,8 miljoen euro. Dit is het surplus boven het maximaal toegestane bedrag aan reserves volgens artikel 2.174 van de Mediawet.

Kerncijfers balans (Pro Forma)

In onderstaande tabel zijn de verkorte pro forma balansgegevens opgenomen.

x€ 1.000,-	2013	2012	Vershil 2013/2012
(Im)materiële vaste activa	176.428	192.605	-16.177
Financiële vaste activa	41.993	70.612	-28.619
Voorraden	111.537	96.479	15.058
Vorderingen	100.097	88.801	11.296
Effecten	20.881	24.109	-3.228
Liquide middelen	187.569	148.803	38.766
TOTAAL ACTIVA	638.505	621.409	17.096
Eigen vermogen	244.089	252.107	-8.018
Schuld AMR	66.329	54.617	11.712
Voorzieningen en overige schulden	328.087	314.685	13.402
TOTAAL PASSIVA	638.505	621.409	17.096

De mutaties ten opzichte van voorgaand jaar worden hierna separaat toegelicht.

Algemene Toelichting

Toegepaste standaarden

Op de individuele jaarrekeningen van de omroepen en NPO-organisatie zijn de bepalingen en inrichtingseisen van toepassing zoals deze zijn vastgelegd in BW2 Titel 9 en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving en de beleidsregels van toepassing op de WNT. Nadere uitwerking wordt gegeven in het Handboek Financiële Verantwoording. Bij de toepassing van de omvangcriteria volgens Artikel 2:396 en 2:397 BW2 dient het begrip netto-omzet te worden geïnterpreteerd als de totale opbrengsten van de omroepinstelling. Op grond van het Handboek Financiële Verantwoording wordt binnen het Eigen Vermogen onderscheidt gemaakt tussen algemene/exploitatiereserve, herwaarderingsreserve, (overgedragen) reserve voor media-aanbod en overige (bestemmings)reserves.

Bij het opstellen van de exploitatieoverzichten in deze Financiële Terugblik is geen rekening gehouden met de door omroepen en NPO-organisatie gemaakte keuzes binnen de mogelijkheden

van waardering die het Handboek Financiële Verantwoording geeft. De financiële informatie bevat slechts de pro forma samengevoegde cijfers uit de individuele jaarrekeningen.

Rechtmatigheid

Alle financiële transacties voortvloeiend uit de bedrijfsactiviteiten en de daarbij behorende financiële beheersmiddelen worden door de externe accountant van de betreffende omroep of NPO-organisatie getoetst op basis van de Mediawet, Handboek Financiële Verantwoording en de verdere van toepassing zijnde wet- en regelgeving. Het oordeel ten aanzien van deze toetsing door de externe accountant komt tot uitdrukking in de verstrekte controleverklaring bij de jaarrekening.

Continuïteit

Bij het opstellen van de afzonderlijke jaarrekeningen van de omroepen en NPO-organisatie, zoals samengevoegd in deze Financiële Terugblik, is uitgegaan van de continuïteitsveronderstelling.

Algemene grondslagen

De pro forma financiële overzichten zijn opgesteld door samenvoeging van de cijfers uit de gecontroleerde jaarrekeningen van de omroepen en NPO-organisatie. Omdat er geen sprake is van een bestuurlijke, organisatorische, noch fiscale, eenheid kan de Financiële Terugblik niet worden gezien als een geen geconsolideerde financiële verantwoording.

De jaarrekeningen van de NPO-organisatie en de omroepverenigingen zijn opgesteld op basis van het Handboek Financiële Verantwoording, welke te vinden is op de website van het Commissariaat voor de Media (<http://www.cvdm.nl/>). Voor een goed begrip van de, door de individuele omroepen en de NPO-organisatie, gehanteerde waarderingsgrondslagen wordt verwezen naar de individuele jaarrekeningen.

Op het moment van oplevering van deze Financiële Terugblik is gebleken dat de externe accountant van OHM een verklaring van oordeelonthouding heeft afgegeven bij de jaarrekening over 2013. De reden voor deze oordeelonthouding is gelegen in het feit dat het niet mogelijk is gebleken op economisch verantwoorde wijze de vereiste controle informatie en zekerheid te krijgen over de getrouwheid en financiële rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde kosten. Omdat geen zekerheid over de getrouwheid van de cijfers van OHM over 2013 is verkregen door de externe accountant van de betreffende omroep, is ervoor gekozen om deze buiten beschouwing te laten bij de samenvoeging. Gezien het feit dat de cijfers van OHM voor de Financiële Terugblik in het perspectief van de NPO geen materiële bedragen betreft en dat dit geen geconsolideerde, maar een samengevoegd overzicht betreft, heeft deze situatie geen directe consequenties voor de hierna volgende pro forma financiële informatie.

Hieronder zijn de hoofdlijnen van de door de omroepen en NPO-organisatie gehanteerde waarderingsgrondslagen opgenomen.

Voor zover niet anders is vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de organisatie zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Opbrengsten en kosten, waaronder de baten media-aanbod verstrekt door het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Hierbij wordt het Handboek Financiële Verantwoording gevolgd. Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en/of betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

De Pro Forma financiële informatie wordt gepresenteerd in euro's, de functionele valuta van de onderneming. Tenzij anders vermeld, zijn alle bedragen in euro's afgerond op het dichtstbijzijnde duizendtal. In de toelichting op de financiële overzichten zijn de bedragen afgerond op miljoenen.

Toelichting exploitatie (Pro Forma)

In aanvulling op de toelichting bij de kerncijfers exploitatie (Pro Forma) wordt hierna kort ingegaan op de verschillen opbrengsten en kosten.

Baten Media-aanbod

Hieronder zijn de verkregen middelen van OCW opgenomen. Dit betreft niet alleen de rijksmediabijdrage, maar ook een incidentele bijdrage in de frictiekosten ad 2,6 miljoen euro als gevolg van reorganisaties. Het totaal aan baten media-aanbod 2013 ligt in lijn met voorgaand jaar.

Overige opbrengsten

Deze bestaan uit sponsorbijdragen van derden, opbrengsten uit neven- en verenigingsactiviteiten en overige opbrengsten. Het totaal van deze opbrengsten 2013 ligt lager ten opzichte van 2012. Dit houdt verband met gedaalde inkomsten uit programmabladen, opgenomen onder de nevenactiviteiten. Het aantal abonnees en de losse verkoop is met name bij de TROS, AVRO, KRO en VARA gedaald, waardoor de opbrengsten 6,4 miljoen euro lager uitkomen. Bij MAX is juist sprake van een stijging van 1,5 miljoen euro aan opbrengsten uit programmabladen doordat de omroep in 2013 gestart is met Max Magazine. Het blad sloot het jaar 2013 af met een betaalde oplage van 70 duizend exemplaren per week.

De sponsorbijdragen van derden liggen in 2013 8,0 miljoen euro lager ten opzichte van 2012. De belangrijkste reden hiervoor is het ontbreken van sponsoring van programma's rond superevenementen –die in de even jaren plaatsvinden.

De opbrengsten uit verenigingsactiviteiten over 2013 zijn in totaal met 2,0 miljoen euro toegenomen ten opzichte van voorgaand jaar. Deze stijging wordt veroorzaakt door een toename van het aantal omroepers, met name bij de VPRO, VARA en MAX. Aanvullend is sprake van hogere distributievergoedingen.

Bedrijfslasten

Reorganisaties hebben in 2013 geresulteerd in een stijging van 15,8 miljoen euro aan salarislasten ten opzichte van 2012. De stijging houdt verband met incidentele frictiekosten en is met name terug te vinden in de cijfers van de VARA, VKZ en KRO. Voorts is in 2013 voor 9,6 miljoen euro aan bijzondere afwaarderingen verantwoord. Het gaat om een bijzondere afwaardering van het bedrijfsgebouw van de NOS, HUMAN, KRO en NCRV.

Tegenover deze hogere lasten, staat een forse daling van 38,5 miljoen euro in de directe productiekosten en overige bedrijfslasten. Naast gerealiseerde kostenbesparingen hebben in 2013 geen superevenementen plaatsgevonden. In 2012 hebben het EK Voetbal, de Olympische Spelen en de Tweede Kamerverkiezingen plaatsgevonden.

Financiële baten en lasten

Het saldo van financiële baten en lasten over 2013 is 4,0 miljoen euro hoger uitgevallen ten opzichte van 2012. Hierin is een incidentele opbrengst opgenomen van 12,5 miljoen euro uit de verkoop van beleggingen door de KRO en NCRV. Hier tegenover staan hogere rentelasten bij de NOS, als gevolg van een eenmalige afkoop ad 3,5 miljoen euro waarmee het toekomstige hypotheekrentepercentage omlaag is gebracht. Bij de NPO-organisatie is een hypothecaire lening afgelost.

Toelichting balans (Pro Forma)

(Im)materiële vaste activa

In dit bedrag zijn onder meer de bedrijfsgebouwen en –terreinen opgenomen. Als gevolg van afwaarderingen van panden, onder andere in verband met de verhuizingen van omroepers door fusies, is de totale waarde met ruim 16,4 miljoen euro gedaald ten opzichte van 2012. Anderzijds is er ook voor 5 miljoen euro in nieuwe panden geïnvesteerd, met name door de nieuwe fusieomroep AVROTROS die per 1 januari 2014 in het oude pand van de Wereldomroep is getrokken.

Financiële vaste activa

Het bedrag aan financiële vaste activa bestaat voor 1 miljoen euro uit deelnemingen en langlopende leningen en voor 41 miljoen uit 'overige effecten'. Dit betreft effecten die bestemd zijn om duurzaam te worden aangehouden. De waardering hiervan geschiedt tegen verkrijgingsprijs, naar beneden te corrigeren indien de beurswaarde of marktwaarde lager is dan de verkrijgingsprijs.

Ten opzichte van 2012 is het bedrag aan effecten met bijna 29 miljoen euro gedaald. Met het oog op de fusie hebben de KRO en NCRV hun individuele beleggingsportefeuilles verkocht en een deel van de opbrengst gebruikt om beide een nieuwe portefeuille op te bouwen. De rest wordt na storting van het startkapitaal in de nieuwe fusieomroep KRO-NCRV herbelegd.

Voorraden

De voorraden bestaat enerzijds uit onderhanden werken (lopende producties) en anderzijds uit programma's die reeds afgerond, maar nog niet uitgezonden zijn (gereed product). Aanvullend is sprake van overige voorraden (0,6 miljoen euro), met name merchandise artikelen (DVD's, CD's, e.d.).

Bij onderhanden werken gaat het bijvoorbeeld om dramaproducties, die vaak een langere productieperiode in beslag nemen. Ook zijn reeds betaalde bedragen voor de rechten van nog uit te zenden (sport)evenementen opgenomen onder de voorraden. De waardering van programma's vindt plaats onder vermindering van ontvangen bijdragen van derden (sponsorbijdragen). Waardering van een eigen productie geschiedt tegen de directe (productie)kosten.

De hoogte van de voorraadpositie per balansdatum is een momentopname en fluctueert jaarlijks. De mutatie ten opzichte van 2012, van bijna 15 miljoen euro, wordt vooral veroorzaakt door betaalde uitzendrechten voor het Wereldkampioenschap voetbal 2014 en de Olympische Spelen 2016. Hierdoor is de voorraadpositie bij de NOS met 18 miljoen euro toegenomen. Deze toename is exclusief afgesloten contracten die nog deels of geheel moeten worden betaald. Deze meerjarige financiële verplichtingen zijn opgenomen onder de 'niet uit de balans blijvende verplichtingen'. Ultimo 2013 is sprake van ruim 156 miljoen euro aan meerjarige verplichtingen uit hoofde van afgesloten rechtencontracten.

Aanvullend op de NOS noteert ook BNN een stijging van 5 miljoen euro in de voorraden ultimo 2013, als gevolg van de producties Smeris, De Langste Dag en AtSchool. De KRO, EO en NCRV daarentegen kennen een lagere voorraadpositie doordat omvangrijke producties in 2013 zijn uitgezonden en daardoor ultimo 2013 niet meer in de voorraden zijn opgenomen.

Vorderingen

Net als bij de voorraden, is bij de vorderingen sprake van een momentopname. De stijging van 17 miljoen euro betreft met name nog te ontvangen frictiekostenvergoeding door de AVRO, KRO, NCRV en NTR en reeds betaalde frictiekostenvergoedingen door de NPO-organisatie waarvan de definitieve vaststelling door OCW nog plaats moet vinden. In 2013 hebben omvangrijke

reorganisaties en fusies plaatsgevonden, waardoor het totaal aan overige vorderingen bij deze entiteiten ultimo 2013 hoger ligt ten opzichte van 2012.

Effecten

In tegenstelling tot de beleggingen opgenomen onder de financiële vaste activa, betreft dit effecten die gerekend worden tot de tijdelijke beleggingen. De VARA heeft als enige omroep een dergelijke beleggingsportefeuille in bezit. De daling van 3 miljoen euro betreft de verkoop van een deel van deze portefeuille, ter financiering van de bedrijfsactiviteiten van de omroep.

Liquide Middelen

De toename van de liquide middelen is hoofdzakelijk afkomstig van de NPO-organisatie, KRO, NCRV en VARA (stijging van 62 miljoen euro). In aanvulling op een positief exploitatieresultaat bij de NPO-organisatie gaat het om de verkoop van effecten en beleggingen. Bij de NTR, TROS, AVRO, MAX en BNN is juist sprake van een lager saldo aan liquide middelen (daling van 19 miljoen euro). Dit houdt onder meer verband met de investeringen in (nieuwe) panden door fusieomroepen, uitgaven in verband met frictiekosten (NTR) en de financiering van reguliere bedrijfsactiviteiten (BNN, MAX).

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de algemene reserve, herwaarderingsreserve, RMA en overige reserves. De verdeling ziet er als volgt uit:

x€ 1.000,-	2013
Algemene reserve	158.143
Herwaarderingsreserve	682
Reserve voor media-aanbod	46.349
Overige reserves	38.915
TOTAAL EIGEN VERMOGEN	244.089

Ultimo 2013 is het totale eigen vermogen ten opzichte van voorgaand jaar met 8 miljoen euro gedaald. Deze daling komt terug in een lager bedrag aan overige reserves (daling van 5 miljoen euro) en aan RMA (daling van 3 miljoen euro). De overige reserves bij de NPO-organisatie dalen als gevolg van de overdracht aan het Commissariaat in verband met een overschrijding van de 10%-norm. Deze gelden worden in de AMR opgenomen, die onder beheer staat van het Commissariaat. De daling van de RMA is met name terug te vinden bij de AVRO en VARA en is het gevolg van de verwerking van een negatief resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening.

Met een daling van 0,3 miljoen euro ligt de algemene reserve voor de NPO (158 miljoen euro) als geheel op vergelijkbare hoogte ten opzichte van 2012. Dit betreft het verenigingsvermogen van de omroepen, aangevuld met de exploitatiereserve van de NPO-organisatie. De geringe mutatie is het resultaat van enerzijds een daling van het totale verenigingsvermogen bij de KRO en AVRO (door een eigen (verenigings)bijdrage aan de frictiekosten), en anderzijds een stijging van de exploitatiereserve door een positief resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening bij de NPO-organisatie.

Voorzieningen en schulden

De NPO heeft in totaal voor 394 miljoen euro aan voorzieningen, langlopende en kortlopende schulden. Een stijging van 25 miljoen ten opzichte van voorgaand jaar. Deze mutatie kan per categorie als volgt worden toegelicht.

De voorzieningen dalen met 10 miljoen euro ten opzichte van 2012. Dit betreft grotendeels de uitkering van de voorziening 'herhuisvesting LPO' door de NPO-organisatie. De voorziening is aangewend door het volgens afspraak proportioneel te verdelen over de omroepen. De daadwerkelijke uitkering van de gelden heeft eind 2013 plaatsgevonden. Omroepen is gevraagd om dit bedrag onderling zo te verdelen en/of aan te wenden dat de inzet maximaal ten goede komt aan de omroepbrede doelmatigheid, op het gebied van duurzame reductie van huisvestingslasten of aan de programmering. Aanvullend is sprake van onttrekkingen vanuit reorganisatievoorzieningen.

Als gevolg van aflossingen bij onder andere de NPO-organisatie, NOS en NCRV zijn de langlopende schulden aan kredietinstellingen met 10 miljoen euro gedaald ten opzichte van 2012. De stijging van de kortlopende schulden met 44 miljoen euro, wordt onder meer veroorzaakt door een stijging ad 11,7 miljoen euro van de schuld richting het Commissariaat (afdracht aan de AMR) en een hoger bedrag aan overlopende passiva (stijging van 29 miljoen euro) bij de NPO-organisatie. De bedragen die door OCW in een boekjaar voor de verzorging van media-aanbod ter beschikking zijn gesteld, maar niet aan de omroepen zijn toegekend, worden verantwoord als 'overlopende passiva voor media-aanbod'. Het betreft hier verplichtingen richting de zendgemachtigden. Voorts zijn de schulden richting leveranciers toegenomen ten opzichte van 2012, met name bij de NOS (aankoop rechten superevenementen) en AVRO (lopende producties).

Bijlage: Exploitatieoverzicht NPO 2013 (Pro Forma)

x € 1.000,-	Radio	Televisie	Overig media-aanbod	Neven-activiteiten	Verenigings-activiteiten	Indirect	NPO-org	Eliminatie transacties NPO	Totaal 2013	Totaal 2012	Begroting 2013	Afwijking 2013/2012	Afwijking Begroting
Baten													
Media-aanbod	80.277	491.797	38.818	-	-	65.630	103.374	-	779.895	779.506	779.508	389	0%
Programmagebonden eigen bijdragen	2.312	24.940	657	-	-	-	-	-4.395	23.514	31.474	0	-7.960	
Opbrengst programabladen	-	-	-	90.951	-	-	-	-	90.951	97.386		-6.435	
Opbrengst overige nevenactiviteiten	-	-	-	18.197	-	25	1.737	-728	19.231	21.194	15.696	-1.963	
Opbrengst verenigingsactiviteiten	-	-	-	-	32.279	-	-	-	32.279	30.302		1.977	
Overige bedrijfsopbrengsten	-	55	-	-	-	601	24.551	-2.166	23.041	23.124	20.998	-83	10%
Som der bedrijfsopbrengsten	82.589	516.792	39.475	109.148	32.279	66.256	129.662	-7.289	968.911	982.985	816.202	-14.075	19%
Lasten													
Lonen en salarissen	36.662	102.592	19.789	14.935	6.834	33.960	20.365	-851	234.286	218.437		15.849	
Sociale lasten	10.214	28.036	5.381	4.108	1.053	6.615	5.376	-222	60.561	63.528		-2.968	
Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa	1.248	13.818	428	2.251	394	2.123	2.833	-87	23.007	14.518		8.489	
Bijzondere waardeverminderingen van vlottende activa	-	-	-	9.871	-	-	-	-	9.871	289		9.582	
Directe productiekosten	29.312	357.981	18.360	58.977	26.349	589	81.836	-4.486	568.918	603.117		-34.199	
Overige bedrijfslasten	6.287	18.757	2.307	11.603	7.115	18.182	15.023	-1.643	77.631	81.957		-4.326	
Toerekening surplus BPPO	-258	-655	-	-	913	-	-	-	0	-		-	
Toerekening indirecte kosten	-	-	-	2.347	2.768	-5.116	115	-	115	-		-	
Som der bedrijfslasten	83.465	520.529	46.264	104.093	45.427	56.353	125.548	-7.289	974.390	981.847	797.910	-7.457	22%
BEDRIJFSRESULTAAT	-876	-3.737	-6.789	5.055	-13.149	9.903	4.114	0	-5.479	1.138	18.292	-6.617	-130%
Opbrengst van vorderingen die tot de vaste activa behoren	-	-	-	141	-	-	-	-	141	9		132	
Rentebaten en inkomsten uit beleggingen	-	-	-	13.050	1.681	288	1.076	-	16.095	6.584		9.511	
Waardeverandering van vorderingen die tot de vaste activa behoren	-	-	-	0	-	-	-	-	0	0		-	
Waardeverandering van beleggingen resp. effecten	-	-	-	0	302	-	-	-	302	1.930		-1.628	
Rentelasten en soortgelijke kosten	-49	-215	-46	-437	-56	-4.955	-1.294	-	-7.052	-2.999		-4.053	
Som der financiële baten en lasten	-49	-215	-46	12.754	1.927	-4.667	-218	0	9.486	5.524	0	3.962	0
Exploitatieresultaat voor toerekening eigen bijdragen	-925	-3.952	-6.835	17.809	-11.222	5.236	3.896	-	4.007	6.662	18.292	-2.655	-78%
Toerekening resultaat niet-programma gebonden EB	1.316	12.438	3.403	-19.083	4.945	-3.019	0	-	0	0		-	
Saldo uit gewone bedrijfsvoering	391	8.486	-3.432	-1.273	-6.277	2.217	3.896	0	4.007	6.662	18.292	-2.655	-78%
Over te dragen reserve voor media-aanbod	-278	-7.308	-104	-	-	-1.617	-2.462	-	-11.769	-54.617		42.848	
EXPLOITATIERESULTAAT na overdracht	113	1.178	-3.536	-1.273	-6.277	600	1.434	0	-7.762	-47.955	18.292	40.193	-483%
FTE gemiddeld	627	1.572	347	149	77	356	315	-	3.443	3.521	nvt	-78	nvt
FTE ultimo	635	1.559	332	139	81	336	313	-	3.396	3.517	nvt	-121	nvt

* In de (meerjaren)begroting wordt gerekend met netto resultaten op neven- en verenigingsactiviteiten

Bovenstaand overzicht is exclusief OHM.

Toelichting inrichting exploitatieoverzicht (Pro Forma)

In het exploitatieoverzicht worden de opbrengsten en kosten verdeeld over de kostendragers Radio, Televisie, Overig media-aanbod (OMA), verenigings- en nevenactiviteiten en indirecte kosten. Op deze wijze wordt het resultaat per kostendrager overzichtelijk in één model gepresenteerd, inclusief een specificatie van de verschillende opbrengsten- en kostensoorten die het resultaat bepalen.

Bij de uitsplitsing van de opbrengsten moet rekening worden gehouden dat de baten media-aanbod en programmagebonden eigen bijdragen alleen kunnen worden toegerekend aan de kostendragers Radio, Televisie en OMA (en indirecte kosten). Opbrengsten uit programmabladen en opbrengsten uit overige nevenactiviteiten worden verantwoord onder de nevenactiviteiten. Voor de kostendrager verenigingsactiviteiten is een separate regel Opbrengst verenigingsactiviteiten in het model opgenomen.

De indirecte kosten worden in een aparte kolom verantwoord. Hier wordt ook de door de NPO-organisatie toegekende vergoeding voor deze kosten opgenomen. De kosten die niet direct toegerekend kunnen worden aan programma's, maar wel verband houden met het media-aanbod, zoals de kosten van hoofdredacteurs, worden verantwoord onder Radio, Televisie of OMA. De indirecte kosten voor neven- en verenigingsactiviteiten wordt toegerekend aan de regel Toerekening indirecte kosten.

In de regel Toerekening resultaat niet-programma gebonden EB wordt de toerekening van het netto resultaat uit neven- en verenigingsactiviteiten aan de kostendragers Radio, Televisie en OMA duidelijk.

Toelichting begroting v.s. realisatie

De opbouw van de begroting wijkt op de volgende punten af van de realisatie:

-vanwege het onzekere karakter wordt in de begroting geen rekening gehouden met mogelijke (sponsor)bijdragen van derden. In de realisatie worden deze opbrengsten verantwoord als Programmagebonden eigen bijdragen.

-In de begroting wordt gerekend met de netto resultaten uit neven- en verenigingsactiviteiten. Het totale bedrag wordt in de begroting bedoeld als bijdrage aan de programmering (Radio, Televisie en Overig media-aanbod). Deze worden als één bedrag onder de opbrengsten verantwoord. In de realisatie worden zowel de opbrengsten als de kosten vanuit deze activiteiten opgenomen. Voor 2013 geldt dus dat in begroting rekening is gehouden met een (netto) bijdrage vanuit neven- en verenigingsresultaten ad 15,7 miljoen euro. Uit bovenstaand exploitatieoverzicht blijkt dat 17,1 miljoen euro is gerealiseerd. Dit blijkt uit de bedragen onder Radio, Televisie en Overig media-aanbod, zoals opgenomen in de regel 'Toerekening resultaat niet programmagebonden EB'.

-In de begroting is geen rekening gehouden met een eventuele OCW-frictiekostenvergoeding. In de realisatie is deze opgenomen onder de baten media-aanbod

-Vanwege het onzekere karakter wordt in de begroting geen rekening gehouden met financiële baten en lasten.

-De begrote kosten worden als één bedrag in de begroting opgenomen omdat de NPO-organisatie voorafgaand aan het boekjaar geen inzicht heeft in de individuele begrotingen van de omroepen. In de realisatie worden de kosten wel uitgesplitst, op basis van de jaarrekeningen van de omroepen.

Toelichting begrotingsresultaat 2013

Het begrote resultaat 2013 (18,3 miljoen euro) houdt enerzijds verband met sparen voor superevenementen en anderzijds met de bezuinigingen en bijbehorende reorganisaties. Om de budgetkortingen op te kunnen vangen zijn er bezuinigingsplannen opgesteld, die bij de NPO-organisatie inmiddels vrijwel geheel zijn geïmplementeerd. De grootste reorganisaties zijn doorgevoerd in 2011 en 2012. Omdat in 2013 de kortingen voor de NPO-organisatie beperkt waren tot afoming van het structurele begrotingsoverschot, is in 2013 nog eenmalig een significant positief exploitatieresultaat begroot. Een begrotingsresultaat wordt bestemd voor programmatische versterkingen in de nabije toekomst, zodat de budgetdruk op het schema niet verder vergroot wordt.